

Enhver torvstrøfabrikant vet av erfaring at torv, der blir «liggende over» i krakk eller kuver er en meget ubekvem materie å ta igjen om våren. Spillet vil i almindelighet bli uforholdsmessig stort.

Dette undgår man ved å hesje torven. Om torv blir liggende over på hesjene tørkes den uten spill, så snart vårsolen kommer.

Hesjen er en god hjelper til å få torvstrøproduksjonen op og vil forhåpentlig få større anvendelse også ved fabrikkene enn nu har vært tilfelle.

MYRGRØFTNING

For noen år siden bragte en norsk fabrikk drænsrør av træ på markedet.

I «Mitteilungen des Vereins zur Förderung der moorkultur im Deutschen Reiche» står en artikkel av Diplom-Landwirt Köster-Havelberg om anvendelsen av disse trædrænsrør i myr. Da vi mener emnet stadig er aktuelt inntar vi utdrag av artikkelen i oversettelse:

«Så lenge myrkultur drives, så lenge har man også bruk for en effektiv myrdrænering. I lengere tid har man ved myrdrænering måttet hjelpe sig med faskiner og raier. Åpne torvgrøfter og primitive dræneringsmetoder har som bekjent mangler av forskjellig art, man hadde ikke midler til å skaffe noen bedre drænrør for myrene.

Nu har myren som bekjent en rekke særegne egenskaper, som fordrer ganske andre dræneringsmetoder enn den man bruker på fastmark.

Almindelig drænrør av teglsten er ofte i myrene utsatt for forslamning og forskyvning av rørene, så at drænvirkningen tross forholdsregler mot ovennevnte ulemper for det meste ophører. Bare på grunne myrstrekninger, hvor rørene blir lagt i fastmarkgrund gir drænering med tegrør gode resultater.

Formrør av torvstykker har bare i enkelte tilfelle vist sig brukbare. De holder kun for en kortere tid. Det siste gjelder også for legter, raier og faskindrænering.

Efter å ha gjort disse erfaringer begynte man allerede før krigen å anvende trætrakter. Man vet at træ holder sig meget lenge i myr. Funn av årtusengamle kanoer og skibe i myren danner et slående bevis for myrvannets konserverende evne.

Meget anvendt blev derefter den Beutzsch'ske trætraktldrænering, bestående av fire furubord kvadratisk sammenspikret. Disse trætrakter holder heller ikke. Spikerne ruster meget snart i myrvannet og bordene faller sammen.

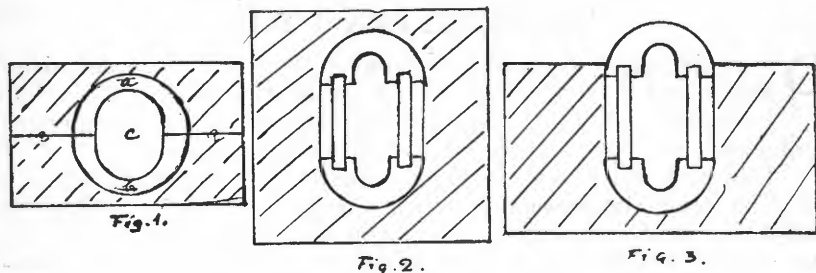
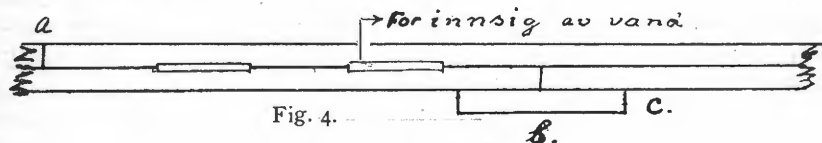
For å avhjelpe ulempene ved anvendelse av spiker, gikk man over til å bruke træagler. Dette fordyret imidlertid traktene betydelig og ga meget arbeide. Heller ikke er styrken mot synkning og forskyvninger tilstrekkelig, så det kan være et spørsmål om varigheten også av disse drænrakter.

Til en brukbar myrdrænering setter man følgende fordringer:

1. Holdbart materiale, som ikke blir angrepet av myrvann.
  2. Stor stabilitet, sterkt mot trykk og brudd uten for stor egenvegt.
  3. Synkning og forskyvning såvel som brudd på drenledningen i myren må være utelukket.
  4. Stort tversnitt, som gir et så stort luftrum som mulig av drænrøret.
  5. Tversnitt som gir størst mulig spylekraft av vannet.
  6. Hurtig og sikker nedlegning i myren uten komplisert spikring og nagling av uøvede arbeidere.
  7. Må ligge sikkert også i bløt myr, som ikke tidligere har været drænert.
  8. Lavest mulige omkostninger av den ferdige drænering.
- Ovenstående betingelser tilfredsstilles i alle punkter av de av forfatteren konstruerte drænrør av rundtræ.

Se fig 1 for små profiler

« « 2 og 3 for store profiler.

Trædrænrørene består av kløvede stokker (furu eller gran).

I hver av kløvningene (a—c) blir der fråset eller høvlet et halvrundt spor. Lagt på hinannen utgjør disse et rør med oval åpning (c).

I det således fremstillede drænrør er der lengdeskår for å skaffe vannet tilgang. Lengden av rørene gjøres 2 til 6 m. Utvendig bearbeides rørene ikke. Bare i endene blir de bearbeidet runde. De runde ender blir stukket inn i muffen av træ, så senkninger og forskyvninger ikke finner sted.

Trærør med bord mellom de kløvede rør (se fig. 2 og 3), egner sig hvor der er tale om ledning av større mengder vann. De kan anvendes hvor der ellers ofte blir lagt åpne grøfter. Konstruksjonen av disse rør fremgår av tegningen. I skjøtene anbringes lagring som E på tegningen. I sidebordene skjæres åpninger for vannet. Disse rør tåler temmelig stor påkjenning i vertikal retning og fra siderne.

Trædrænrørene blir fremstillet i lengder fra 2 til 6 m. og med rørtverrsnitt 5—12 cm. horisontalmål og 7—15 cm. vertikalmål.

De større rør med sidebord blir tilvirket i lengder fra 1,5 til 5 m. med rørtverrsnitt 6×12 og 12×24 cm. Muffene eller lagerstykkene for skjøtene gjøres alt etter myrens fasthet og rørenes profil 0,25 til 1 m. lange og 15 til 40 cm. brede.

Stabilitet og motstandskraft mot brekk og forskyvning ved dette dræneringssystem er så stor at man kan anvende tung trekraft på myroverflaten uten at drænrørene på noen måte blir forskjøvet eller ødelagt, likesom rørene kan legges i en hvilkensomhelst myr uten at man behøver å frykte for ulemper.»

Skissene: For innsig av vann.

Trærørene må kunne tilvirkes på en enklere måte hos oss. Som det fremgår av ovenstående blir rørhalvdelene lagt slik at skjøtene for over- og underrør faller sammen. Det vil visstnok være å anbefale å late rørhalvdelene omfarses, så skjøtene av over- og underdel ikke faller sammen. Fig. 4. a og b. Ved b anbringes en 1½" tykk plankeende c med nedhøvlet spor. Rørene behøver da ganske rå bearbeidning i enderne.

TORVDRIFTEN I 1930

Det avgjørende for en god torvsesong er med de metoder vi nu anvender for torvtørkingen først og sist værforholdene.

For sørlandet og østlandet var vårtørken skrall, på forsommeren noenlunde, men de resterende måneder stor nedbør.

I det nordenfjelske var sommeren gunstig for torvtørken.

Torvstrøproduksjonen blev liten. Årsaken var forøvrig ikke så meget tørkeforholdene, men at der var arbeidskonflikt ved noen av våre største torvfabrikker. For å avhjelpe den derved opståtte torvstrømangel er der blitt innført et ikke ubetydelig kvantum svensk strø. Forhåpentlig blir der for 1931 arbeidsro ved fabrikkene, så ikke den skjendel en gang til skal overgå våre torvstrøfabrikanter, at forbrukerne må dekke sitt behov i Sverige.

Torvstrømarkedet er jevnt over bra. Men salgsprisen er jo i forhold til produksjonsprisen lav.

Der er bygget en ny torvstrøfabrik i Ådalen.

Brenntorvfabrikkene ligger fremdeles nede og der er ikke produsert nevneverdige kvanta brenntorv. Kull og koks er billig og arbeidsprisene her hjemme relativt høie. Tiden burde ellers nu være inne for å søke å få brenntorvfabrikkene igang igjen. Arbeidsløsheten er stor. Det er vel et spørsmål om lønnsomheten er særlig stor ved å kjøpe engelske kull og betale arbeidsledighetsbidrag her hjemme.
